

organizmov očiščeno vino po možnosti zrežemo z boljšim zdravim vinom in ga čimprej porabimo.

Drugi vzrok, da postane vino motno, so lahko snovi, ki so v vinu raztopljeni in se iz nje izločujejo. Poleg vinskega kamna so to prav posebno beljakovine, ki postanejo v mladih vinih pod vplivom zraka, toplote, črnelovine itd. neraztopne in se iz vina izločujejo. Če se izločijo v zelo drobnih kosmičkah, ki so prelahke, da bi se potogle, se vino noče stisniti. Tu moramo čiščenje umetno pospešiti bodisi s filtriranjem ali čiščenjem. Tudi lahko tako vino na novo prevremo, ker se fini delci, ki vino kalijo oprimejo sluznate kožice kvasnic, ki po vrenju popadajo na dno.

Nadaljnji vzroki motnosti so še lahko porčnenje vina ali mlečno belkasto vino ali motnost, ki nastane vsled delovanja bakterij, ki se redijo na odmrlih drečah ali pa vsled lastnega razkrajanja drož.

Vzroki motnosti so tedaj lahko najrazličnejši.

Najprej je treba dognati vzrok motnosti in šele po tej ugotovitvi se more ukreniti vse nadaljnje za čiščenje vina. Kupite si Kmetijski koledar za leto 1932 v Tiskarni sv. Cirila, tam je vse podrobno razloženo.

Nekaj, kar je lepo in nič ne stane.

(Dalje.)

Glede prostorov smo po večini vse povedali, kako je treba napraviti, da bodo snažni in prijetni. Nikakor pa ta snaga ne zadostuje. Ti moraš kot gospodinja gledati na to, da bodo tudi vsi, ki v tvoji hiši stanujejo, snažni.

Že otroci naj se navadijo na popolno snago, zato naj se jih umiva in se jih vzgaja v tem, da se radi umivajo. Res je z otroci križ, ker bi jih bilo treba vedno umivati, ko se kar sproti umaže-

jo. Z dobro vzgojo pa se jih navadi, da se bodo sami umivali.

Navajeni smo, da se umivamo zjutraj. Toda koliko prahu in umazanosti se čez dan nabere pri nas, na obrazu, rokah, nogah in v laseh! Vse to nosimo seboj v posteljo in vse čaka do jutra. Umivanje zvečer ni v navadi, je pa treba to na vsak način vpeljati. Umit človek tudi vse drugače spi, mirno in brez sanj, kakor pa neumit, kateremu prah razjeda kožo. Nikar ne štedi z vodo, ko pa je zastoj! Ako so mastni madeži in jih ni mogoče samo z vodo zmiti, uporabljaj milo, sodo, pims kamen.

Kaj govorim o mladini, velja tudi za odrasle. Tudi ti se naj zvečer pred počitkom umivajo. Delo, naj bo tako ali tako, je gotovo zamazalo njihove roke, noge, glavo. Tem še posebno priporočamo, da se zvečer preko prsnega koša in preko ram zmijejo z mrzlo vodo, to človeka prav prijetno pripravi za sladko spanje. Če si kdo zvečer umiva noge s toplo vodo, naj na vsak način nato še iste splahne z mrzlo. Ta mrzlota namreč vpliva na to, da se kri hitreje pretaka po žilah na nogah, zato ostanejo noge zdrave. Komur se noge potijo, ta se mora še prav posebno vsak večer zmivati. Med mrzlo vodo naj vlije nekoliko kapljic domačega jesiha.

Saj bi se marsikdo v družini rad umil, pa kaj, ko ni pri roki niti vode, niti brisače. Za to mora pač skrbeti gospodinja! Ni treba kakih lavorjev, zadostuje lesen škaaf, milo mora biti vedno pri roki in pa — neumazane brisače. Brisače pa seveda morajo biti suhe! Če se jih več umiva, naj bo tudi več brisač pripravljenih! Do jutra se razvešene itak zopet posušijo.

Sedaj v poletnem času se vsakdo tudi rad koplje. Na deželi ni sicer navada, da bi se odrasli hodili kopat, pač pa se hodi mladina. V tem oziru moramo povedati tole: Kopanje je gotovo zdravo! Mora biti pa pametno! V premrzli vodi se naj tudi mladina nikar ne koplje! Dostojno ni, ako se kopljejo moški in ženske skupaj, posebno, ako

se pri tem ne znajo spodobno obnašati. Tudi je posebno otroke opozarjati, da se ne kopljejo povsem goli. Predolgo kopanje ni potrebno. Bolje je solnčenje in zračenje, pa zopet kopanje.

Gospodinja sama pa mora biti vzor snage. Zato mora imeti posebno v kuhinji, kjer jedi pripravlja, stalno pripravljeno tudi posodo z vodo, kjer se umije. Kako vse drugače jed diši, ako vidijo ljudje, da jo pripravlja snažna gospodinja! (Dalje sledi.)

*

Boj muham! Muhe prenašajo bolezenske kali. Muhe nam onesnažijo jedi in predmete. Zato veljaj odločen boj muham! Kako? Muhe je predvsem izstradati! Ne puščaj nikjer ničesar, na čemer bi se muhe pasle. V sobi in kuhinji imej nastavljene za lovljenje muh ali posebne posodice, ali muholovke, da se na nje polovijo. Ali jih skušaj pregnati! Flit je baje dober. Lahko pa napraviš tudi tole: Lovorovo olje na krožnike in razpostavi po sobi. Ali pa kupi formalina in ga raztopi. Vzemi eno tretjino formalina in dve tretjini navadne vode, to razpostavi po sobi in muhe bodo šle, ker nočejo tega vohati.

Kako snamem zarastel prstan? Prst, na katerem imaš prstan, od konca do prstana tesno povij in ga pusti kakih pet minut povitega, nato odvij, dvigni prst in ga drži tudi kakih pet minut kvišku. Če treba, to ponovi, prstan bo šel rad s prsta.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto, dne 28. maja so pripeljali špeharji 19 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 13 do 14 Din, slanina po 11 do 13 Din. Kmetje so pripeljali 8 voz sena po 75 do 100 Din (novo seno 60 do 65 Din), 5 voz otave po 80 do 90 Din, 3 voz krompirja po 1.50 do 2 Din, 9 vreč čebule po 5.50 do 6 Din (česen 10 do 12 Din). Kumarec 2 do 7 Din. Pšenica 1.75, rž 2, ječmen 1.25 do 1.50, oves 1.25, koruza 1.25 do 1.50, proso 1.50,

Velik živalski vrt v Belgijskem Kongu.

Belgijski kralj Albert se je vrnil po daljšem bivanju v Belgijskem Kongu v osrednji Afriki v svojo prestolico v Brüssel. Kraljevi spremljevalec Straelen je naslikal časnika-jem svoje doživljanje s potovanja. Kralj se je bil podal na pot največ radi Albertovega vrta, v katerem se kretajo najbolj divje zveri čisto prosto, ne da bi jih ogrožala lovčeva krogla.

Albertov vrt se razteza na površini 357.000 ha in ga stražijo belgijski kolonijalni uradniki in domači pazniki. Lov je v tem živalskem parku strogo prepovedan. Kralj Albert se je podal skozi park v

Januš Golec:

Trojno gorje.

Ljudska povest o trojnem gorju slovenskih in hrvatskih pradedov.

23

(Dalje.)

V Karlovcu je bilo vse natančno po vojaškem redu in predpisih. Le delaj in delaj, jej skromno in za pijačo pa — voda! Juckali smo, ko je zapustil del naših pod Pavlom po 10 dneh Karlovec in smo jo ubrali v našo končno postojanko Sisek, kjer smo si obetali boljše čase, nego med karlovačko uskoško soldatesko. Od Karlovca do Siska smo jezdili ob levem bregu Kolpe. Glede desnega so nam zagotavljali tamošnji prebivalci, da ni več varen, ga že ogrožajo manjša krdela turške konjenice. Po enem dnevu ježe smo dospeli v Sisek. Sisek je manjša trdnjava, ki je pozidana na polotoku, katerega tvori Kolpa pred izlivom v Savo. Od severa dol se izliva v Kolpo baš pri Sisku še bolj neznatna Odra. V Sisku so nas sprejeli veliko prijaznejše, nego v Karlovcu. Tukaj se nam je godilo boljše že radi tega, ker ni bil poveljnik kak nemški ali mad-

žarski general, ampak dva zagrebška kanonika, vrla Hrvata. Po pregledu obzidja in orožarn je pokazal naš Pavel v skladišču za orožje Hrvatom, kako prelomi z lahkoto konjsko podkev, prestrelil s pušico na daljavo viteški oklep in njegovega zamahljaja z mečem ne vzdrži nobena krščanska, kaj šele neverna — turška roka! Vse je oboževalo Pavlovo Samsonovo moč in izurjenost v rabi orožja. Na dolgo so se še posvetovali naš vodja in oba sišaška poveljnika. Videl sem na lastne oči, kako sta stisnila oba visoka gospoda Pavlu hvaležno roko. Nato smo se podali vsi v cerkev sv. Roka, kjer sta odpela kanonika zahvalno pesem in pretakala solze od ganutja. Opoldne so nam postregli z imenitnim kosilom. Obedovali smo pri poveljnikih, ki sta nazivala našega Pavla od Boga in Marije iz Slovenije jim poslanega angelja. Zvečer mi je povedal naš Pavel, da je zaupal svečenikoma, da je v resnici vitez Ema, katero veže najsvetejša zaobljuba, da obrani kristjane pred polumescem. Ker sta bila oba gospoda očividca Emine moči ter spretnosti, sta trdno verjela, da Sisek ne bo padel v turške

ajda 1.25 do 1.50, fižol 2.50 do 3, grah 7 do 9 Din. Kokoš 25 do 35, piščanci 25 do 70, kozliček 45 do 80 Din. Celi orehi 5.50 do 6, luščeni 16 do 18 Din. Hren 8 do 10, karfiola 5 do 10, špargelj 35, suhe slive 8 do 12, glavната solata 0.50 do 1.50 Din. Italijanske črešnje 10 do 18, jabolka 10 do 12 Din. Mleko 2 do 3, smetana 10 do 12, surovo maslo 20 do 30 Din. Jajca 0.50 do 0.75, med 14 do 20 Din.

Mariborski svinjski sejem. Na svinjski sejem dne 27. maja je bilo pripeljanih 225 svinj in ena koza. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5 do 6 tednov stari komad Din 95 do 100; 7 do 9 tednov stari Din 130 do 150; 3 do 4 mesece stari Din 180 do 250; 5 do 7 mesecev stari Din 300 do 350; 8 do 10 mesecev stari Din 400 do 450; eno leto stari Din 500 do 750. 1 kg žive teže so prodajali po Din 5.— do Din 6.50; 1 kg mrtve teže pa po 8 do 9 Din. Prodanih je bilo 180 svinj in ena koza.

Mariborski živinjski sejem. Prignanih je bilo dne 24. maja 23 konj, 12 bikov, 135 volov, 308 krav in 21 telet; skupaj 499 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu so bili sledeče: debeli voli 1 kg žive teže Din 3.25 do 4.50; poldebili voli Din 2.50 do 3; plemenski voli Din 2 do 2.50; bikji za klanje Din 2 do 3.50; klavne krave debele Din 2.25 do 4.25; plemenske krave Din 2 do 2.25; krave za klobasarje Din 1.25 do 1.50; mlada živina Din 3 do 4.50; teleta Din 4 do 5. Prodanih je bilo 243 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso prve vrste 1 kg Din 10 do 12; volovsko meso druge vrste Din 6 do 8; meso od bikov, krav in telic Din 4 do 6; teleče meso prve vrste Din 10 do 12; teleče meso druge vrste Din 6 do 8; svinjsko meso sveže Din 8 do 18.

Spomeniške zgodbe.

Največja piramida.

Človek se ne ustraši truda ne dela, ako gre za tem, da bi postavil svojemu samoljubju in namišljenim zaslugam spomenik. Tako je bilo že pred 5000 leti in je ostalo še tudi danes. Pred 3000 leti pred Kristusom je pustil zgraditi Cheops, faraon v staroegipčanskem mestu Memphis, na celem svetu največjo pira-

mido. Ta velikan je bil pozidan na površini več tisoč kvadratnih metrov. Prvotna višina je znašala 146 in pol metra. Po beležkah starogrškega zgodovinarja Herodota je delalo na piramidi 20 let 100.000 ljudi in so povzili pri delu redkve, čebule ter česna za 1200 talentov (starogrški denar 1 talent = 4715 nemških mark). Piramida je zgrajena iz e komernih stopnic iz granita, ki so preoblečene z rumenim apnencem. Cheops je dosegel svoj namen; s piramido se je ohranilo njegovo ime do danes.

Tudi v današnjih časih naletimo na toliko slučajev, ko so naši sovrstniki prepričani o izrednem pomenu, ki zasluzi za vse čase viden spomenik.

Uvekovečeni kralj sardin.

Zelo domišljav gospod je bil kralj sardin v Čikagi Horac Western. Neprestano je živel v strahu, da bi se pozabilo po smrti njegovo ime. Razmišljal je o sredstvih ter potih, kako bi oskrbel svojemu imenu trajen spomin. Po dolgotrajnem gruntanju se mu je vendarle rodila dobra misel. Kakor znano, je ameriško velemesto Čikago v vednih denarnih stiskah. Kralj sardin je ponudil leta 1928 mestni upravi nakazilo 15 milijonov dolarjev, ako ga mesto počasti s postavitvijo tri metre visokega kipa, ki mora stati na javnem trgu. Stroške za spomenik bi seve sam poravnal. Čikaški magistrat je bil zadovoljen z milijonarjevo ponudbo. Horac Western je prisostvoval odkritju lastnega spomenika.

Spomni se smrti.

Na izviren način se je ovekovečila Katarina Nell, večkratna milijonarka in trgovka v mestu Cincinnati v severoameriški državi Ohio. Gospa je čula, da obstoja na svetu red, kojega člani se pozdravljajo pri srečanju: »Spominjaj se smrti!« Hotela je stopiti v ta red, kar pa ni šlo. Nabavila si je nekaj tucatov papagajev in jih je naučila, da so izgovarjali zgorajne resne besede. Na ta način je živila v neprestanem spominu

na smrt. Milijonarka pa ni hotela samo umreti, njej je bilo za nesmrtnost že na tem svetu, česar pa ni mogla doseči s pomočjo blebetavih papagajev. Pustila si je napraviti na pokopališču zelo veliko grobnico, v njo je postavila sama sebi spomenik, v katerega so bila uklesana vsa njena že izvršena in bodoča dobra in lepa dela. Na vrhu grobnice se blesti velik napis: »Spomni se smrti!« Ko je bilo vse gotovo, se je udeležila milijonarka slovesnega odkritja spomenika in je poslušala nagrobni govor.

Spomeniki živalim.

Na svetu so še tudi razni drugi izredni spomeniki. Ljudje ne stavijo spomenikov samo sebi, ampak celo živalim za njihovo vestno službo. Pred tremi leti nas je presenetila iz Amerike vest, da so postavili v Seatlebuenu spomenik kravi, ki je dajala v življenju izredne količine mleka.

V glavnem mestu severoameriške države Utah v Salt Lake City je videti spomenik v počeščenje morskih galebov. Leta 1848 so ogrožale kobilice žetev ondotnih farmerjev. Poljedelci so bili že čisto obupani, ko je priletelo naenkrat na tisoče in tisoče morskih galebov, ki so pozobali kobilice. Hvaležni farmerji so postavili galebom spomenik.

Spomenik premogu.

V časih naletimo celo na spomenike predmetom. V Nanaimo, na otoku Vancouver (otok ob zapadni Kanadi) na mestu, kjer so zadeli prvič na premog, stoji ogromen granitni kamen, katerega imenujejo otočani »premogov spomenik«.

Spomenik kot svarilno znamenje.

Spomeniki služijo večkrat kot svarilna znamenja. Na severoameriškem polotoku Alaska je vklesana v skalo podoba slavnega in proslulega iskalca zlata Smitha. Ta spomenik bi naj svaril pozne rodove, naj ne bodo kakor v kamen ovekovečeni, ki je zagrešil v živ-

roke, krščansko vojsko čaka znamenita in velika zmaga nad neverniki. Sama Majka božja jim je poslala na pomoč pravo čudo telesne moči in neustrašenega junaštva!

Tudi po tem razkritju sem prejel od gospodarice povelje, da mora ostati Ema v mojih ustih še tudi za bodočnost Pavel! Dobro, da, predobro se nam je godilo v trdnjavi in to le vse radi Pavla, ki je osvojil takoj srci poveljnikov, drugih oficirjev, vojaštva in prebivalstva.«

Do tod sega kronika Mihaela Toplišeka, oprode pilštajnskega viteza Pavla, katero je napisal vikar Mert Penič in je ohranjena v latinskem jeziku in v le deloma čitljivih odlomkih. Gotovo je zaupal g. Penič papirju vse doživljaje spremljevalca Toplišeka do povrata na Pilštajn po oblegi Siska, a so prestali starost več sto let le nekateri stavki in posamezne besede.

Sisek je bil trikrat oblegan od Turkov. Da bomo lažje sledili tretji oblegi trdnjave v l. 1593, moramo poseči v zgodovini za par let nazaj. Turško nevarnost za Vojno krajino nam popisuje

zgodovinar dr. Josip Gruden v delu »Zgodovina slovenskega naroda«, iz katere so posneti naslednji odstavki: Za slovenske in hrvatske dežele se je pomnožila nevarnost, ko je bil imenovan l. 1591 za bosanskega berglerbega* bojaželjni in krvoločni Hasan-paša. Kranjski zgodovinar Valvazor trdi, da se je pisal strašni Hasan Križlavič in da je bil rodod Italijan. Bil bi naj kristjan in celo benediktinski menih (subdijakon), a se je poturčil, hrepeneč po visoki čisti. Hrvatski zgodovinarji pa so mnenja, da je bil Hasan rodod Hrvat iz Luzača s priimkom Pridojevič in bil pravoslavne veroizpovedi. Gotovo je, da je prišel v mladosti v Carigrad, kjer je študiral na državne stroške. Postal je sultanov sokolar, oženil se je z bogato perzijsko kneginjo, vdovo velikega vezirja Osmana. Ker je bil hraber vojak, brezobziren in drzen mož, so ga izbrali njegovi zaščitniki za važno mesto bosanskega bergler-

* V času, ko je zavzemala turška država najširši obseg, je bila razdeljena na bergler — begluke. Tem so načelovali berglerbegi, imenovani tudi paše; ljudstvo jih je nazivalo tudi vezira.

spremlstvu 80 domačinov, da bi ga ščitili proti morebitnim napadom zverin. Visokim gostom se ni bilo treba niti enkrat poslužiti pomoči zamorcev. Srečevali so leve, tigre, slone in druge zveri, a ugotovili, da v prostosti živeča zverjad ni niti enkrat napadla človeka, ker ni bila izzvana. Kraljevi spremljevalec trdi, da je moč celo Albertov vrt prepotovati s palico v roki, ne da bi bil človek ogrožen. Albertov park ima to važno znanstveno nalogo, da varuje številne živalske vrste pred iztrebljenjem. Že belgijski kralj Leopold II., oče sedanjega kralja, je izrazil leta 1905 ob priliki potovanja po Afriki

ljenju toliko umorov in drugih zločinov.

Najbolj čuden spomenik

bodo v kratkem odkrili na Poljskem. Neki kipar je predlagal, naj postavijo v Varšavi bronasti kip, katerega glava se da odstraniti. Svoj predlog je utemeljil kipar takole: »Slava zelo hitro mine. Poljska potrebuje mnogo narodnih junakov. Oblasti bi morale za to skrbeti, da pridejo ti junaki do obče slave baš tedaj, ko je narod najbolj navdušen za njihove zasluge.«

Črešnjevec pri Slov. Bistrici. Tukajšnje prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 12. junija ob 3. uri popoldne veliko javno tombolo. Dobitki so dragoceni, in sicer: prvovrstno moško kožo, lepa omara, okopalnik, postelja z nočno omarico, osipalnik, miza z dvema stoloma, blago za moško obleko, blago za žensko obleko, žepna ura, fino ogledalo s stojalom. Nadalje še več kot 200 drugih koristnih dobittkov v vrednosti 10.000 Din. Cena tablici samo Din 2.50. Prosimo vsa sosedna društva, da za ta dan ne prirejajo svojih prireditev, ampak pridite vsi ta dan na Črešnjevec. Ker je čisti dobiček namenjen v korist gradnje društvenega doma, vabi odbor na obilen obisk.

Prosvetno društvo pri Sv. Vidu pri Ptujju priredi dne 5. junija popoldne ob 3. uri pri g. Francu Vavpotiču v Gočevi pri Sv. Rupertu v Slov. goricah igro dr. Kreka: »Tri sestre«. Pred in po igri poje pevski zbor venček narodnih pesmi. Na svidenje v Gočevi!

St. Andraž pri Velenju. Ponovno vabimo naše prijatelje iz domače ter iz sosednih župnij, da se sigurno udeležijo tridejanske igre »Pri kapelici«, ki jo uprizori katoliško prosvetno društvo v nedeljo, dne 5. junija ob 3. uri popoldne v društvenem domu. Igra je tako napeta, obenem pa tako šaljiva in ganljiva, da bo vsakemu žal, kdor ne bo prišel pogledat. Nastopil bo tudi pevski zbor z večjim številom pevskih točk. Vstopnina je pa tudi tako nizka:

da zaradi nje pač vsak lahko pride pogledat. Zato vljudno vabljeni vsi!

Deželani, usmilite se revnih otrok!

V začetku maja se je obrnil škofijski odbor K. A. v Mariboru na župne urade - bolj premožnih krajev s sledečo prošnjo:

Prečastitim župnim uradom.

Beda gostuje v splošnem povsod. Najhuje gospodarji po trgih in mestih. Tam nele da denarja ni, marveč je na stotine hiš, družin, ki čisto niti koščka kruha nimajo.

Najbolj so prizadeti otroci, ker položaja ne razumejo in se jim zdi čudno, da so nekateri lepo oblečeni in jedo bel kruh, oni pa morajo hoditi napol nagi in dostikrat niti črnega kruha nimajo. Človek lahko na vsakem oglu nalleti na take reveže, blede, suhe, bolehave... Iztegujejo roko in prosijo za kako malenkost. Človeku se krči srce od sočutja, ko jih gleda.

Koncem junija se začnejo šolske počitnice. Kako veselo bodo vriskali vaški otroci! Med poljem in travniki se bodo solnčili in srkali vase sveži zrak. Mestnim revežem se obraz ne bo razveselil niti med počitnicami. Njih niti v počitnicah ne pričakujejo nikake dobrote. Beda in pomanjkanje bo njihov delež tudi takrat. Prenašali jo bodo še težje, ker med šolskim letom so se vsaj v šoli raztresli.

Škofijski odbor li največjim revežem rad pripravil nekaj veselja. Na počitnice bi jih rad poslal, da bi se tudi oni enkrat navžili svežega zraka, napili toplega mleka in najedli kruha. Sam te akcije ne more izvesti, radi tega se obrača na Vas, gg. dušni pastirji.

V posameznih župnijah je gotovo večje število bogatih družin, ki bi poleg domačih družinskih članov lahko preživljale vsaj še enega otroka. K takim družinam bi lahko spravili naše mestne uboščke. Ti otroci bi pomagali pasti krave in opravljali druga lažja dela.

Odbor Vas prav toplo prosi, stopite k takim bogatim družinam, pojasnite jim ves položaj. Opišite bedo mestnih otrok tudi s prižnic. Ta in oni se bo gotovo omeščal.

Ko bo ta akcija končana, sporočite odboru, koliko otrok bi lahko poslali v Vašo župnijo. Ker čas beži, prosimo, da storite to čim prej.

Prosimo v imenu Kristusovem, ki je iz ljubezni do nas daroval vse in je zapovedal, da moramo potrebnim vsi izkazovati dela usmiljenja.

Ves trud bo Bog poplačal.

Jerebič Franc l. r., predsednik

Kolenc Franc l. r., tajnik.

S to prošnjo se odbor tem potom obrača na vse župne urade. Prošnja naj ne bo glas ypijočega v puščavi.

Obenem se obračamo na vse dobro ljudstvo na deželi. Nihče naj ne čaka, ali pride k njemu g. župnik ali g. kaplan, marveč kdor lahko sprejme kakega otroka, naj kar piše odboru (Tajništvo K. A. Maribor, Aleksandrova cesta 6/I.). Mestnih otrok se ni treba nobenemu bati, ker so tudi oni ljudje. Pomagali bodo pri vsakem delu, ki ne bo presegalo njihove moči. Ko pa se na jesen vrnejo, bodo doma z veseljem pripovedovali o dobrih ljudeh na deželi.

Dobro slovensko ljudstvo, odpri srce in roke ubogim mestnim šolarčkom!

Vuzenica. Po dolgi in težki bolezni je na binokšno nedeljo ob 17. uri umrla posestnica in gostilničarka gosa Julijana Gregl, splošno znana »Črešnikova teta«. G. Črešnik Anton je leta 1916 padel na soški fronti, tri leta pozneje je umrla njegova soproga ter zapustila tri male otročiče: sina in dve hčerki. K tem sirotam se je s svojega posestva v Ribnici na Pohorju preselila kot teta njihove pokojne matere neporočena Julijana Gregl in od takrat pa do svoje smrti kot najboljša mati skrbela za njih vzgojo v krščanskem in narodnem duhu, poleg tega pa je vodila Črešnikovo gostilno in celo gospodarstvo z obhudovalja vredno spretnostjo. Ker je bila do vsakogar prijazna in dobrohotna, si je pridobila srca Vuzeničanov in okoličanov, katerim ostane v blagem spominu. Bila je radodarna do revežev, pomagala je ljudem, če so bili v denarni zadregi, izdatno je podpirala tudi domače gasilno društvo. Opetovano previdena s svetotajstvi, je boguvidano pričakovala, da jo smrt reši hude-

željo, naj bi se ustanovil v Belgijskem Kongu živalski park. Dvajset let je minulo, predno so izpolnili pokojnikovo željo.

Nov tečaj mraza.

Rusko geografsko društvo je poslalo profesorja Obručeva v deželo Jakutov, kjer je učenjak odkril nov tečaj mraza na zemlji. V dolini Olmekeon je ekspedicija doživela temperaturo do 65.2 stopinj pod ničlo. Najprvo so člani odprave mislili, da so se zmotili, toda pozneje so se prepričali, da se niso prevarili. Sapa je zmrznila pri izdihavanju kakor bi šumela. Jakuti, ki jim je ta stvar dobro znana, imenujejo ta proces »šepetanje zvezd«. Do-

begu v nadi, da bo zaigral v hrvatsko-slavonski Krajini krvavo kolo, po čemur so hlepeli odločilni turški krvoloki.

Kakor hitro je došel Hasan v Bosno, je pričel vznemirjati obmejne kraje. Že 3. maja 1591. je naznanil ban Tomaž Erdedi karlovškemu generalu Andreju Turjaškemu, da je dal napraviti bosanski paša pri Svinjaru pod Gradiško iz ladij most čez Savo in bo udaril na Bihač ali na Slavonsko krajino. General je menil, da je Bihač v večji nevarnosti kot Sisek in je poslal zato tamšnjemu poveljniku pl. Obračanu 200 mož iz Karlovca na pomoč. Andrej Turjaški je pisal tudi kranjskim deželnim stanovom, naj mu pošljejo smodnika ter svinca ter vse pripravijo, da vpokličejo za slučaj potrebe domobrance.

Med tem je bil zbral Hasan krog sebe vse podrejene sandžake* in vojsko 18.000 mož. V prvih dneh avgusta je udaril s to armado proti Sisku. Trdnjava je bila last zagrebškega kapitlja,

* Berglerbegluki, katere smo prej omenili, so se delili v turški državi na sandžake. Načelovali so jim sandžaki ali pa so se imenovali tudi paše.

ki je določil za poveljnika kanonika Nikolaja Mikca in Štefana Kovačiča. Siščani so se pod svojima duhovnima poveljnikoma junaško branili in prizadeli Turkom mnogo škode. Ker so hkrati došle od vseh strani na pomoč krščanske čete, je prekinil Hasan že četrti dan obleganje in pričel umik proti Gradiški 11. avgusta.

Zagrebški kapitelj pa ni zaupal Hasanu, ampak je po njegovem odhodu Sisek zopet utrjeval. Vnovič je prosil pomoči slovenske dežele. Kranjci bi bili radi pomagali, ali so že bili razposlali svoje topove v Karlovec, Bihač in druge krajinske trdnjave, denarja pa niso imeli. Še za karlovško posadko so dobili le s težavo 2000 gld. na posodo, da so jih poslali Turjaškemu. Dežela je bila vsled vednih bojov tako obubožala, da ni mogla več pošteno preskrbljevati karlovške posadke. General Andrej Turjaški je bil prisiljen vsled pomanjkanja živeža razpustiti vojake po kmetih, da so se preživeli z ropom.

Hasan paša res ni dolgo miroval. Meseca oktobra 1591. je napadel Slavonsko krajino. Dril je s 16.000 možmi iz Vakarskega Sandžaka proti

ga trpljevala v njeni boleznih. Poleg sorodnikov od blizu in daleč in množice domačega ljudstva so se njenega pogreba udeležili polnoštevilo domači gasilci, gospod dekan pa ji je ob odprtem grobu izpregovoril v slovo ganljive besede. V miru počivaj, dobra »črešnikova teta«, in lahka ti, bodi zemljica pohorska! Za teboj je ostalo mnogo hvaležnih src, ki ti kličejo: Na svidenje nad zvezdami!

Trbonje. Komaj je nastopil veseli in cvetoč mesec maj, že so se žalostno oglašali zvonovi pri župni cerkvi in gori pri sv. Danijelu ter naznanjali daleč naokoli, da je pri nas umrl od kapi zadet Jurij Vrhnjak, po domače Urban, veleposestnik, star 68 let. V soboto, dne 7. maja, je dopoldne do 10. ure še sekal steljo, ko mu je postalo nenadoma slabo. Poprosil je ženo, naj mu skuha domačih zdravil, legel je v posteljo, a ni več spregovoril besede, toda žila je še močno bila. Poslal so po domačega g. župnika, ki je bolniku podelil sveto poslednje olje. Rajni je bil stebel katoličanstva, zaveden Slovenec in zvest naročnik in čitatelj »Slov. Gospodarja«. Vsled hrome noge in velike daljave od župne cerkve, ni mogel vedno obiskovati službe božje, pa je vselej zato doma zmoli vse tri dele rožnega venca. Bil je oče devetih otrok in oproščen davkov. Njegovega pogreba se je udeležilo mnogo dobrih faranov, sosedov, znancev, prijateljev in sorodnikov. Domače je nenadna smrt dobrega očeta zelo pretresla. — Poročila se je vrta mladenka Franca Šak, po domače Potočnikova z Jožefom Jeznik, posestnikom v Dravčah, in Ljudmila Gracej z Maksom Kupnik. V novi cerkveni skladni odbor so izvoljeni sledeči: Julij Sauko, trgovec, kot načelnik, Gašpar Korat, posestnik, Anton Korat, posestnik, Jakob Uršnik, po domače Kučej, posestnik in Gregor Rudolf, kovač.

Sv. Anton na Pohorju. God sv. Antona Pad., velikega čudodelnika, se bo obhajal slovesno v ponedeljek, dne 13. junija; na predvečer sprejem selniške procesije z Marijinim kipom, ki so ga svoječasno darovali Selničani, pozdravni govor in večernice. Drugi dan se začnejo svete maše ob 4. uri, ob 6. uri pridiga in peta sveta maša po namenu selniške procesije, procesije iz Vuzenice in Ribnice, tihe sv. maše, ob 10. uri pridiga in slovesna sveta maša za dobrotnike cerkve; pri obeh opravih darovanje za cer-

kvne potrebe. Za prejem svetih zakramentov bo dovolj prilike. Lepa nedelja se bo obhajala naslednjo nedeljo, 19. junija, dvojno sveto opravilo, in sicer ob 6. in 10. uri. Častilci sv. Antona, pridite v obilnem številu!

Jarenina. V ponedeljek, dne 23. maja smo spremili k zadnjemu počitku nad vse spoštovano veleposestnico Elizabeto Ledinek. Mnogoštevilna množica pogrebcev je pokazala, kako je vse spoštovano rajno. Saj si je pa to tudi zaslužila. Bila je to ženska, da malo takih. Bila je izvrstna gospodinja, gostoljubna, nad vse prijazna in resnično pobožna. Rada je podpirala domačo cerkev ter bila dolga leta navdušena cerkvena pevka, ki je s svojim krasnim glasom povzdigovala čast božjo. Posebno pa je omeniti, da je imela veliko usmiljenje do revežev. Bila je res druga Elizabeta Turinška. Bog pa jo je obiskal z hudo boleznijo — imela je raka — kar pa je z angelsko potrpežljivostjo prenašala. Trpela je skoraj tri leta. Ker pa je bila posebna častilka Matere božje, jo je Bog gotovo za plačilo njene potrpežljivosti poklical k sebi v tem, Mariji posvečenem mesecu, staro 57 let. Pri njenem pogrebu so bili trije g. duhovniki, med njimi dolgoletni prijatelj Ledinekove hiše, šentiljski g. župnik, nekdanji jareninski kaplan. Na pokopališču je imel č. g. kanonik Jožef Čizek prekrasen, zelo ganljiv govor v slovo, pri katerem je ostalo le malokatero oko suho — celo možje so jokali. Jarenina je izgubila z rajno veliko. Navadno posvetni ljudje ne obračajo oseb, ki so pobožne in članice raznih katol. društev, a pri rajni je bila to izjema. Spoštovano jo je vse radi njene resnične pobožnosti in drugih lepih lastnosti. Z njo je Jarenina res izgubila svetnico. Ona je bila ena tistih izmed zdaj že redkih faranov, radi katerih je dobila Jarenina primerek »pobožna«. Naj bo rajni zemljica lahka! Naj počiva v miru! Naj dobi posnemovalce!

Gornja Sv. Kungota. Prihodnjo nedeljo, dne 5. junija slavi župnija Gornja Sv. Kungota praznik presv. Srca Jezusovega. Služili se bodo dva dve sveti maši, in sicer prva ob 6. uri, druga pa ob 9. uri. Pred drugo sveto mašo procesija s kipom božjega Srca po vasi.

Sv. Jakob v Slov. goricah. Toliko kresov v proslavo 60 letnice dr. Korošca kakor pri nas menda ni bilo v nobeni slovenjgoriški župniji. Na vsakem bolj vidnem kraju je piapolat

ogenj. Najodličnejši kres pa se je kuril med pokanjem možnarjev, ob čarobno lepih raketah in bajno razsvetljavo na znanem visokem Drankovcu, odkoder se vidijo ne samo cele Slovenske gorice, ampak tudi daleč po lepem zelenem Pohorju in v Prekmurje. Blizu 200 veselih gledalcev je mrgolelo okoli ognja, ki je s svojo mogočnostjo kazal našo ljubezen do voditelja slovenskega naroda.

Sv. Vid pri Ptuj. V nedeljo, dne 22. maja je priredila Jadranska straža iz Ptuja izlet k nam. Naše poverjenišvo je v zvezi s Prosvetnim društvom napravilo lepo uspešno akademijo. Pevci so pod vodstvom spretnega g. organista zapeli prelepo pesem »Buči, morje adrijsko«. Otroci so deklamirali v zboru pesem morju v pozdrav. G. župnik je nato govoril o morju in pokazal njegovo korist, pa pokazal tudi na koristi, ki jih imamo mi od morja. Njegov govor je bil sprejet z velikim odobravnjem. Mali kino aparat nam je pokazal lepoto morja. Tako je ta akademija spet pokazala, kako se naša društva gibljejo in delajo za procvit kulture in dobrobit domovine. — V torek je pogorela hiša posestnika Filipaja v Trzcu. Bil je le malo zavarovan. — Gasilci v Jurčevu so si kupili motorno brizgalno in avto. Mlademu društvu čestitamo!

Mala Nedelja. Neprestani požari v okolici Male Nedelje so privedli domačine do sklepa, da so ustanovili prostovoljno gasilno društvo, ki se lepo razvija. Vendar mu manjka sredstev, da si izpopolni gasilske priprave in zato se bo vršila dne 5. junija na vrtu gostilne g. M. Kosi velika tombola, katere glavni dobitek je lepa krava. Potem še možka obleka, panj s čebelami, sod vina in še 300 krasnih dobitkov. V interesu vsakega posameznika je, da pride. Mogoče je ravno sreča namenjena njemu, da dobi kravo za 3 Din.

Gornja Račgona. Pri nas je vino, in sicer dobro, na kmetih po 4 Din, v gostilni po 8 do 14 Din. Po 4 Din ga prodajajo kmetje, če kdo vzame pet litrov. Drugače je pa po 2 do 3 Din. Pijemo, kar se da. Ob nedeljah tako proti večeru obletavajo brnči hrošči padle junake za domo — vino. No, pa zdaj je topel čas — pesniško lepe, mile noči — ne prehladna rosa, tako da ne bo prevelika zguba. Pravijo, da je »griza«. Najlažje se ta bolezen ozdravi s priskino in poceni kapljico. Kdo bi si delal skrbit

Moslavini, dalje v Ivanič in prišel le eno nemško miljo od Zagreba blizu Križa. Sedem milj na okoli je vse požgal, razdejal trge, vasi, cerkve, gradove in odpeljal seboj ljudi, živino, žito in seno. Ko se je vračal, je gnal seboj nad 1000 ujetnikov. Graničarji pešci so pa prestregli vračajoče se Turke v soteski pri Čazmu, jih mnogo posekali in ujeli.

Že v začetku novembra 1591. se je zopet vrgel Hasan z begom iz Like na trdnjavo Repič in se je polastil že drugi dan. Niso je razdejali oblegovalci, ampak nesreča. Kristjanom se je vnel v trdnjavi smodnik in stolp je zletel v zrak s posadko vred. — Po pravici se je sedaj pl. Obračan bal za trdnjavo Bihač, kateri je poveljeval. Milo je prosil svoje kranjske rojake, naj mu pošljejo nekaj sto vojakov na pomoč, da ne izgine tudi ta slavna postojanka v plamenu. Kranjske deželne stanove je zadela Obračanova zadeva v srce. Dne 11. novembra so pokali po celem Kranjskem topiči in goreli kresovi, ki so klicali k orožju pešce in konjike. Tri dni pozneje je bila kranjska pehota že zbrana in je hotela baš odkorakati v Kra-

jino, ko pride od Andreja Turjaškega vesela vest, naj se razidejo domov, ker je Hasan zapustil bihačko okolico.

Po zimi l. 1591-92 je utrjeval zagrebški kapiteelj Sisek. Dotlej je bila trdnjava bolj slaba. Zunanja mestna ograja je bila spletena iz šib in namazana z blatom. Treba pa je bilo napraviti zid in okope. Kanonika, ki sta bila poveljnika, sta želela imeti tudi stalne straže ob zidovju trdnjave in bregovih Kolpe. Zagrebčanom pa se je zdela nujna potreba, da se utrdi ne le Sisek, ampak tudi Zagreb, ki bi bil moral okusiti turško silo koj za Siskom.

Spomladi leta 1592 je začel izvrševati Hasan prav na tistem in zvičajno svoje naklepe ob bregu Kolpe. Tam, kjer se izliva Petrinja v Kolpo, je začel graditi z veliko naglico novo trdnjavo, ki bi dobila po reki ime Petrinja. Dne 18. aprila je gledalo zidovje že poldrugih seženj iz tal. Teden pozneje so postavili za obzidje že topove, nataknilo po zidovju 20 turških zastav in ukazano je bilo za opoldne v znamenje veselja ustreliti tritisočkrat.

(Dalje prihodnjič.)

slej so smatrali za tečaj mraza sibirsko mesto Verhojansk, kjer pa znaša največji mraz »komaj« 53.9 stopinj pod ničlo.

Konec smrtnih skokov iz zrakoplovov.

Avstralski poročnik J. Reece je napravil nove vrste padalo, ki bo po njegovem zatrdilu za vselej preprečilo žalostne smrtno skoke, ki so še vedno pogosti. Reece je namreč dodal sedanjemu navadnemu padalu še majhno, takomenovano pilotno padalo, ki je tako preprosto zloženo, da se vedno zanesljivo odpre in s svojim odporom pomaga toliko, da se razgrne tudi pravo ali glavno padalo.